GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ג, 2023
מספר השאלון: 22262
שם התלמיד/ה: _____

היסטוריה

שאלון 22262 (אקסטרניים, בית שני)

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה פרק אחד ובו ארבע שאלות.
יש לענות על שתי שאלות.
מן השאלות שתבחרו לענות עליהן, חובה לבחור לפחות שאלה אחת שיש בה מקור.
(2×50) – סך הכול – 100 נקודות.
שימו לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם אינם חייבים לבחור בשאלה שיש בה מקור.
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
ד. המלצה לחלוקת זמן: כ־40 דקות לכל שאלה.
יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

בית שני – מעם מקדש לעם הספר

ענו על שתיים מן השאלות 1–4 (לכל שאלה – 50 נקודות).
מן השאלות שתבחרו לענות עליהן, חובה לבחור לפחות שאלה אחת שיש בה מקור.

1. מקור – הממלכה החשמונאית – תמיכה וביקורת

(50 נקודות)
(ראו בנספח: לפניכם קטע מקור מן הספר "קדמוניות היהודים" מאת יוסף בן מתתיהו, המתאר את ימי שלטונה של המלכה שלומציון אלכסנדרה מבית חשמונאי.)

לפניכם קטע מקור מן הספר "קדמוניות היהודים" מאת יוסף בן מתתיהו, המתאר את ימי שלטונה של המלכה שלומציון אלכסנדרה מבית חשמונאי.
קראו את הקטע וענו על השאלות שאחריו.

א. שלטון בית חשמונאי זכה לתמיכה של החברה היהודית.
הסבירו שתי סיבות לתמיכה זו: סיבה אחת שבאה לידי ביטוי בקטע המקור, וסיבה נוספת על פי מה שלמדתם.

(25 נקודות)

ב. השליטים החשמונאים הנהיגו שינויים שעוררו ביקורת בקרב חלק מן החברה היהודית.
– על פי מה שלמדתם, הסבירו שניים מן השינויים האלה.
– הביאו דוגמה מקטע המקור לאחד מן השינויים שהסברתם.

(25 נקודות)

2. דפוסי השלטון הרומי בארץ־ישראל

(50 נקודות)

א. – הסבירו שני שיקולים של הרומאים להנהיג "שלטון עקיף" באזורים שכבשו.
– הציגו אתגר עיקרי אחד ש"מלך חסות" היה צריך להתמודד עימו.
הסבירו באמצעות שתיים מן הפעולות שעשה הורדוס כיצד הוא ניסה להתמודד עם אתגר זה.

(30 נקודות)

ב. הסבירו את מדיניות "השלטון הישיר" של רומא. מה היו התפקידים והסמכויות של הנציבים הרומאים?

(20 נקודות)

3. מקור – "המרד הגדול"

(50 נקודות)
(ראו בנספח: לפניכם קטע מקור מן הספר "תולדות מלחמת היהודים ברומאים" מאת יוסף בן מתתיהו, ובו נאום של אגריפס השני שמטרתו לשכנע את תושבי ירושלים שלא למרוד ברומאים.)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

לפניכם קטע מקור מן הספר "תולדות מלחמת היהודים ברומאים" מאת יוסף בן מתתיהו, ובו נאום של אגריפס השני שמטרתו לשכנע את תושבי ירושלים שלא למרוד ברומאים.
קראו את הקטע וענו על השאלות שאחריו.

א. הסבירו שתי סיבות שגרמו ליהודים למרוד ברומאים: סיבה אחת שבאה לידי ביטוי בקטע המקור, וסיבה אחת על פי מה שלמדתם.
(20 נקודות)

ב. – על פי קטע המקור, הסבירו שלושה נימוקים נגד היציאה למרד ברומאים.
– הסבירו כיצד תוצאות המרד הוכיחו את צדקת אחד מן הנימוקים האלה.
(30 נקודות)

4. החברה היהודית – משברים והתמודדויות
(50 נקודות)

א. – מדוע הוביל חורבן בית המקדש למשבר עמוק בחברה היהודית? הציגו שתי סיבות.
– הסבירו כיצד פעלו חכמי יבנה כדי להתמודד עם משבר זה. בססו את תשובתכם על שלוש דוגמאות.
(30 נקודות)

ב. – הסבירו שני גורמים שהובילו למרד בר כוכבא: גורם אחד שקשור למדיניות של השלטון הרומי וגורם אחד שקשור לחברה היהודית.
– הציגו סיבה אחת שסייעה להצלחת המרד בתחילתו.
(20 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח – המקורות

לפניכם קטע מקור מן הספר "קדמוניות היהודים" מאת יוסף בן מתתיהו, המתאר את ימי שלטונה של המלכה שלומציון אלכסנדרה מבית חשמונאי.

ואף על פי שאלכסנדר ינאי השאיר אחריו שני בנים, הורקנוס ואריסטובולוס, הוא הוריש את המלוכה לאשתו שלומציון אלכסנדרה. [...] ואלכסנדרה מינתה את הורקנוס לכוהן גדול בשל גילו, אך יותר מזו בשל חולשתו. היא נתנה רשות לפרושים* לעסוק בכל דבר וציוותה גם את העם להישמע להם. היא החזירה ליושנם את כל אותם החוקים שהותקנו על ידי הפרושים לפי מסורת האבות, שביטל הורקנוס אבי בעלה. [...] הייתה נותנת דעתה על הממלכה, וגייסה חֵיל שכירים גדול, והכפילה את הצבא שלה עד שהפילה פחד על השליטים מסביב ולקחה מהם בני ערובה.

- פרושים – הכת הגדולה מבין הכתות היהודיות בימי בית שני, שבראשה עמדו חכמי המשנה.

(מעובד על פי, י' בן מתתיהו, קדמוניות היהודים [תרגום: א' שליט], כרך שלישי, ספר שלושה־עשר, סעיפים 407–409, מוסד ביאליק, עמ' 110)

לפניכם קטע מקור מן הספר "תולדות מלחמת היהודים ברומאים" מאת יוסף בן מתתיהו, ובו נאום של אגריפס השני שמטרתו לשכנע את תושבי ירושלים שלא למרוד ברומאים.

ראיתי חובה לעצמי לכנס אתכם ולומר לכם מה שלדעתי יהיה לטובתכם. [...] בְּדקו את הטענות אחת לאחת, ותראו עד כמה קלושים הנימוקים בזכות היציאה למלחמה. ראשית, תלונותיכם נגד הנציבים: [...] גם אם התנהגות הפקידים הרומיים קשה מנשוא, אין ללמוד מכך שהרומאים כולם, וגם קיסר, עושים לכם עוול. [...] אך איוולת היא להילחם בָּרבים בגלל איש אחד, ובשל סיבות של מה בכך לצאת למלחמה ביריבים כה חזקים, שאף אינם יודעים מה הן העבירות שאנו מתלוננים עליהן. ייתכן שהעוול שנעשה לנו יתוקן במהרה, שכן שום נציב אינו נשאר בתפקידו לעד, ואפשר שהבאים להחליפו יהיו מתונים ממנו. אך אחרי שפותחים במלחמה יקשה הן להפסיקה הן להמשיכה בלי שיתחוללו אסונות.

ואשר לכמיהה לחירות - זו באה מאוחר מדי. היה עליכם להילחם עליה לפָנים על מנת לא לאַבְּדה. [...] אבותינו ומלכיהם, שעלו עליכם לאין ערוך בממונם, בכוח גופם ובעוז רוחם, לא עמדו במערכה אפילו נגד חלק קטן של הצבא הרומי. ואילו אתם, שקיבלתם את מרות הרומאים בירושה ונופלים בכל אלה מן הראשונים שנכנעו לרומאים - האם אתם תעצרו כוח לעמוד בפני האימפריה הרומית כולה? [...] אלפי עמים אחרים, שהכמיהה לחירות ממלאה את ליבם, נכנעו. האם אתם בלבד תחשבו שאין זה לפי כבודכם לסור [לציית] למשמעתם של מי שהעולם כולו כפוף להם? [...] האם אינכם רואים את גדולת האימפריה הרומית, האם אינכם יודעים את מידת חולשתכם? וכי לא הובסו חֵילותינו פעמים רבות אף בידי העמים השכנים, בעוד חֵילות רומא לא ידעו תבוסה? [...] ובשעה שכמעט כל העמים תחת השמש משתחווים לְנֶשֶׁק הרומי - האם תהיו אתם היחידים שתילחמו ברומאים?

[...] בל יְדַמה [אל יחשוב] איש מכם בנפשו שהמלחמה תתנהל על פי הסכם מיוחד, וכי הרומאים ינהגו בכם במתינות אם ינצחו. לא ולא: הם יעלו את עירכם הקדושה באש וישמידו את עַמכם כולו, כדוגמה מַרתיעה לעמים האחרים. יתֵרה מזו, אם יהיו ניצולים - לא תמצא שארית הפליטה מקום מפלט, כי כל העמים כפופים למרות הרומאים, או חוששים שמא יהיו כפופים להם. הסכנה מאיימת לא רק עליכם היושבים כאן, כי אם על אחינו היושבים בערים נוכריות: הרי אין עם בעולם שבקרבו לא יושב חלק מעַמנו. את כל אלה יטבחו יריביכם אם תצאו למלחמה.

(י' בן מתתיהו, תולדות מלחמת היהודים ברומאים [תרגום: ל' אולמן], ספר שני, סעיפים 346–399, כרמל, עמ' 264–272)

כל הבגרויות בהיסטוריה עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/history